

Minister IenW
Staatssecretaris IenW

DG Water en Bodem
Dir. Waterkwaliteit en Grote
Wateren
Waterkwaliteit en
Beschikbaarheid

Rijnstraat 8

Contactpersoon
Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota ter informatie

Waterkwaliteit, KRW en Nitraatrichtlijn

Datum
28 oktober 2025

Kenmerk
IenW/BSK-2025/269353

Inleiding

Bij de bespreking van het voorstel voor aanpassing van de mestgebruiks-normen in de RFL van 14 oktober, is door de M LVVN gewezen op verschil in de cijfers tussen LVVN en IenW ten aanzien van de waterkwaliteit (KRW). Wij herkennen dat niet. Datzelfde geldt voor de collega's van LVVN. Mogelijk betreft het een verschil van inzicht over de bijdrage die vanuit de Nitraatrichtlijn moet worden geleverd aan de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Ambtelijk is daar echter ook overeenstemming over, zoals hieronder wordt toegelicht.

Deze nota is ambtelijk afgestemd met LVVN. Zij laten het aan BPZ (DBO van LVVN) of dit ook aan M LVVN wordt voorgelegd.

Samenvatting, kern of boodschap

De relatie tussen de Nitraatrichtlijn en doelbereik voor de KRW is als volgt door M IenW aan de TK gemeld: "Met het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn wordt ingezet om, conform de Nitraatrichtlijn, te voldoen aan de norm van 50 mg/l nitraat in het bovenste grondwater en eutrofiëring van oppervlaktewater te voorkomen. Hiermee wordt ook een bijdrage geleverd aan het doelbereik van de KRW, waar het nutriënten afkomstig van de landbouw betreft." (Kamerstuk 27625, nr. 716, juli 2025). In de brief bij het concept 8e actieprogramma geeft M LVVN aan: "Met het voorgenomen 8e actieprogramma zet ik erop in om in alle verschillende gebieden in Nederland de norm van 50 mg/l nitraat in het uitspoelend grondwater in de wortelzone te halen en eutrofiëring van het oppervlaktewater te verminderen." (Kamerstuk 33037, nr. 607, juli 2025).

Dit zijn teksten met een zelfde strekking. De ratio hierachter is dat nitraat in grondwater volledig wordt veroorzaakt door uitspoeling van meststoffen uit de landbouw. Daarom moeten de maatregelen gericht op verminderen van nutriënten uit landbouwbodems, zoals de mate van bemesting en bouwplan maatregelen, hierop gericht zijn. Stikstof en fosfor in het oppervlaktewater zijn ook afkomstig van andere bronnen. Inzet van LVVN is om de restopgave voor

de landbouw v.w.b. de belasting van het oppervlaktewater op gebiedsniveau te bepalen. Vervolgens om te bezien welke combinatie van aanvullende generieke en gebiedsgerichte maatregelen kan worden ingezet om die landbouwbijdrage – waar nodig – voldoende te reduceren.

Deze inzet is door de minister van LNVN toegelicht in het BO KRW van 25 september jl. Er is gestart met een onderzoek om de aanvullende opgaven in de stroomgebieden in kaart te brengen. Daarna volgt in 2026 een traject met de regionale partijen, LNVN en IenW om te komen tot afspraken over mogelijke, aanvullende maatregelen.

Dit betekent wel dat een deel van de opgave (voor oppervlaktewater) die valt onder de Nitraatrichtlijn wordt vastgesteld en met maatregelen ingevuld nadat akkoord wordt gevraagd op het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Verder geldt vanuit de KRW het principe van 'geen achteruitgang'. De minister van LNVN heeft in haar Kamerbrief van 17 oktober aangegeven dat zij de verhouding van het concept 8e actieprogramma met de verplichtingen van de KRW analyseert, voor zover het gaat om nutriënten afkomstig van de landbouw. Daarbij wordt tevens het achteruitgangsverbod, artikel 4 van de KRW, in ogenschouw genomen.

De feitelijke situatie voor de waterkwaliteit wordt regelmatig met de TK gedeeld. Dat gebeurt veelal in afstemming met of mede namens M LNVN. Omgekeerd wordt IenW betrokken als LNVN de TK informeert over de waterkwaliteit, vanuit het perspectief van het mestbeleid. Voorzover wij weten en ambtelijk hebben kunnen nagaan geen sprake is van andere cijfers bij LNVN ten aanzien van de KRW dan bij IenW. In de onderstaande toelichting wordt feitelijke informatie gegeven over de waterkwaliteit v.w.b. stikstof en fosfor, op basis van recente brieven aan de TK.

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Toelichting

In juli is de TK geïnformeerd over waterkwaliteit. Daarin staat "We voldoen nu aan ruim 80% van de doelen van de KRW. Dit percentage zal richting 2027 toenemen, maar - ook met de voorgenomen extra inspanningen - niet op 100% uitkomen" (Kamerstuk 27625, nr. 716). De nutriënten stikstof en fosfor dragen significant bij aan het percentage doelen dat nog niet voldoet.

Eind 2024 is de Kamer geïnformeerd over de tussenevaluatie KRW (Kamerstuk 27625, nr. 696). In het bijbehorende koepelrapport is op basis van de meest recente meetgegevens aangegeven dat 54% van de oppervlaktewaterlichamen voldoet aan de norm voor fosfor en 59% aan die voor stikstof.

In november 2024 heeft de TK de Nitraatrapportage¹ ontvangen (Kamerstuk 33037, nr. 565). Hierin is naast de KRW waterlichamen ook gekeken naar kleinere wateren in het landelijk gebied. In die kleinere wateren is het beeld ongunstiger dan bij de KRW waterlichamen. Het blijkt dat in de periode 2020-2023 in 15% van de wateren sprake is van verbetering en in 30% van verslechtering van de nitraatconcentratie. Met name in de gebieden met zand en löss voldoen de metingen van de kwaliteit van grondwater niet aan de norm voor nitraat. In het rapport zijn de bronnen voor stikstof en fosfor ni beeld gebracht: "De totale belasting van het oppervlaktewater met stikstof en fosfor is gemiddeld in Nederland voor meer dan 50% afkomstig uit landbouwgebieden." Deze bevindingen zijn in lijn met hetgeen dezelfde maand aan de TK is gerapporteerd als onderdeel van de Evaluatie Meststoffenwet (Kamerstuk 33037, nr. 561).

¹ Met dit rapport wordt voldaan aan de verplichting uit Artikel 10 van de Nitraatrichtlijn om elke vier jaar bij de Europese Commissie verslag te doen van de voortgang in de verbetering van de waterkwaliteit.